

Reformáció emlékbizottság – II. ülés

A miniszteri biztos beszámolója

Bevezetés

Mederbe lehet-e terelni ünnepsorozatokat, megemlékezéseket, sokrétű eseményeket egy rendkívüli jelentőségű évforduló kapcsán? Lehet-e koordinálni azt a gazdag kínálatot, amivel az egyházak, legkülönbözőbb közösségek, szervezetek sora és magánemberek készülnek a Reformáció 500 éves jubileumára?

El lehet-e juttatni egy szekularizált társadalom tagjainak azt az egyházhoz kötődő üzenetet, amit meggyőződésünk szerint a Mindenható az egész világnak küldött?

Meg tudjuk-e mutatni a reformáció félezer éves történetéből azokat a felismeréseket, eredményeket, útmutatásokat, amelyek minden ember számára hasznosak és értékesek lehetnek? Be tudják-e mutatni a ma is meglévő szellemi, lelki, fizikai kincseket azok, akik hagyományból, hitből, hivatásukból, művészeti vagy más tehetségükből adódóan ezeknek birtokában vannak?

S még mélyebbre visz a kérdések sora: megtudjuk-e mutatni, hogy az élet ajándék, az élet kegyelem, s nem a teljesítmény tesz emberré, elfogadottá emberek és égiek előtt, hanem a bizalom, a kegyelem, a jóság, s ha az megvan, akkor abból fakad a jó, a pozitív és építő aktivitás, az a szabadság, amely gazdagítani tud másokat.

S ha ez sikerül, vagy legalább egy töredéke valósággá válik, akkor az nem elválaszt, hanem hidakat épít. Hidakat az ökumenében (a reformáció egyházai között, de más egyházak és a protestantizmus között is, beleértve a protestáns-katolikus párbeszédet), hidakat más gondolkodású társadalmi csoportok között, hidakat minden jóra nyitott és kész ember között.

Mert a megújulást ünnepelni csak úgy szabad, ha az mindenkit megemel. Ha együtt emelkedünk.

Mederkészítés

A Reformáció Emlékbizottság alakuló ülése óta az imént felvázolt kérdésekre kerestük a választ úgy, hogy medret készítettünk az SZMSZ-ünk megfogalmazása szerint a „reformáció 500. évfordulója méltó megünnepléséhez”. A meder – jelentem – hajózható. A feladat sajátos volt, hiszen egy olyan kormánybizottság és vele egy olyan munkaág jött létre, ami értelemszerűen korábban soha nem volt, így meg kellett találnunk az utakat, az irányvonalat, meg kellett ismernünk vagy teremtenünk a mozgásterünket, s a napi munkánkat be kellett illeszteni az államigazgatás koordinátarendszerébe. Bizonyára ez a folyamat még hosszan eltart, de mára az Emlékbizottság munkájának háttére biztosított.

Életre hívtuk a négy munkacsoportot – köszönet azért, hogy a bizottság tagjai kiváló embereket delegáltak a kulturális, a tudományos, a vallásközi és a stratégiai munkacsoportba. A júniusi alakuló ülések után szeptemberben sor került mind a négy csoport második ülésére is. Az első nyolc munkacsoport ülés elsősorban javaslatok gyűjtése volt, s annak nyomán az első programtervek elkészítésének alkalma. A négy csapat ma már az ügyért fáradozó önkéntesek közösségévé vált.

Elkészült a Reformáció Emlékbizottság honlapja. Ez izgalmas, de hatalmas munka volt, ami magával hozta a folyamatos megújítás, gazdagítás, feltöltés feladatát. Az első visszajelzésekből úgy tűnik, van érdeklődés, s bár még széles körben nem vált ismertté – meghirdetésével vártuk a mai ülést –, már most igen sok látogatója van. Ez a honlap egyszerre próbál megszólítani időset és fiatal, aktív keresztényt és érdeklődőt. A honlap szeretne informálni eseményekről, lehetőségekről, témákról, felvállal egyfajta ismeretterjesztő szerepet, és bőven kínál egy-egy témában is elmélyülésre lehetőséget. Magától értetődik, hogy kialakítottuk a protestáns egyházak honlapjaival és a hasonló témájú oldalakkal a kölcsönösen segítő kapcsolatot.

Kiépítettük azt a kapcsolattrendszert, amely segít, hogy a munkánkat széles körben végezhessük. Örömmre szolgált, hogy mindenhol nyitott ajtókra és szívekre leltem, és megtaláltuk az együttgondolkodás és az abból következő együtt cselekvés lehetőségét. Végiglátogattam a protestáns egyházakat és vezetőiket, fontos volt, hogy bizottságunk tagjánál Pápai püspök úrnál személyesen járhattam, de érdemi megbeszélés volt bizottságunk ügyéről Dr. Erdő Péter bíboros úrral és Udvardy György püspök úrral is. Jó volt megtapasztalni a közmédia vezetője részéről a nyitottságot: az MTVA vezérigazgatója teljes támogatásáról biztosított mind a tájékoztatás, mind a dokumentálás, mind pedig az új alkotások területén. A művészvilág és a kulturális élet területén is nagy készséget tapasztaltam a reformáció ünneplésével/megemlékezésével kapcsolatos tervezésben olyan elkötelezett művészekről, akik készek aktívan részt venni az értékmentésben, érték-közvetítésben, értékteremtésben. Ezen találkozások sorából kiemelem Vidnyánszky Attilát, aki a Nemzeti Színház élén partner a 2017-es ünnepi előadásokra, és Fekete Györgyöt, aki a Magyar Művészeti Akadémia elnökeként teljes lelkesedéssel mellénk állt.

Feladatomban tekintettem, hogy az előkészületekben érintett állami vezetőkkel – elsősorban a kultúra, az oktatás, a szociális és a külügyi területen – együttműködési kapcsolatot építsek ki, így a szakállamtitkárok egész sorával kezdtünk közös gondolkodásba, programok készítésébe.

Elindult a külföldi kapcsolatfelvétel, ebből két területet emelek ki: a REFO 500 nemzetközi mozgalomba kértük tagfelvételünket, a csatlakozási szerződést Dr. Herman Selderhuis úrral a Bizottság képviselőjeként aláírtam. A hálózat tagjaként a nemzetközi tudományos és egyházi élet képviselőivel tervezzük az együttműködést. Emellett kölcsönös látogatással és a közös programok érdemi előkészítésével tárgyalunk Thüringia kormányzati illetékeseivel. Természetes, hogy a Leuenbergi egyházközösség (GEKE) vonalán is van élő kapcsolatunk, s az információcserén túl a Reformáció emlékhelyei programban részt veszünk. Megtörtént a kapcsolatfelvétel a lengyelországi érintettekkel is.

Feltérképeztük azokat az intézményeket, amelyek konkrét tervekkel, elképzelésekkel készülnek a 2017-es jubileumra.

Prioritások

Három prioritásra hadd hívjam fel a figyelmet. Ifjúság megszólítása, a vidéken élők, és a határon túli magyarság bevonása.

A fiatalok megszólítása kiemelt feladat. Ehhez próbálunk az ő nyelvükön, az ő médiumaikkal utat találni, és célzottan nekik szóló programokat előkészíteni. Így tervezzük a településekre lebontott játékos helytörténeti, emlékgyűjtési, múlt és jelen megismerésére és feldolgozására irányuló

programot, és mellette a középiskolás korosztálynak országos műveltségi versenyt, az egyetemi korosztálynak pedig kutatási lehetőségeket.

Döntően fontos számunkra a vidéki programok szervezésének ösztönzése, segítése. Az ország közlekedési adottságait figyelembe vevő fővárosi programok mellett régióként olyan elérhető távolságban megrendezett programokkal számolunk, amelyek megmozgathatják a vidéket és szinkronban lennének a fővárosi programokkal. Szeretnénk körbevenni a vidéki helyszínekre színházi előadásokat, koncerteket, kiállításokat, egyéb rendezvényeket.

Legalább ennyire hangsúlyos a 2017-es jubileummal kapcsolatban, hogy egységes nemzetben gondolkodva a határon túli magyarságot is bekapcsoljuk a reformációi megemlékezésekbe. Ez mind tudományos, mind művészeti, mind pedig hitéleti programokban egyaránt tervezés alatt áll. Ezek közül csak egyet emelek ki; azt a kutatási ösztöndíj projektet, amely anyaországi kutatóknak határon túli intézményben, és határon túliaknak anyaországi intézményekben tenné lehetővé a reformáció témával kapcsolatos kutatást.

Fontosabb projektek, irányvonalak

Csupán listaszerűen felsorolva álljanak itt a tervek 2015-től 2017-ig:

- A honlap gazdagítása, közkinccsé tétele
 - o ifjúsági oldal rész
 - o kvíz, játékok
 - o a tanulmányanyag gazdagítása
 - o 95 tétel-pályázat – lehetőséget adni a „világot jobbá tevő egy mondat” megfogalmazására, abból 2017-ben 95 tételt összeállítani

- Kutatások, konferenciák, ösztöndíjak kiírása és kísérése
 - o Tudományos, teológiai, kortárs szakrális művészeti konferenciák
 - o Kutatási ösztöndíjak: az egész Kárpát-medencei lelkesi név- és adattár („Pfarrerbuch”) összeállítása a reformációtól egészen napjainkig (Országos Levéltárral közösen)

- A jubileum maradandó alkotásai:
 - o Reformáció emlékforrás Budapesten
 - o két, a reformáció emlékei szempontjából kiemelt templom rekonstrukciója
 - o A reformáció zenei koncepcióját bemutató projekt keretében két Bach korabeli orgona-kópia megépítése

- Szellemi alkotások
 - o Nemzeti Múzeum nagy kiállítása
 - o Reformáció-dráma pályázat, bemutatása a Nemzeti Színházban
 - o Ifjúsági drámaíró pályázat és a nyertes(ek) bemutatása országsszerte az „Egykori és mai protestáns iskoladrámák” projekt keretében
 - o A reformáció tematikáját zenei művekkel bemutató koncertek

- A világhírnévre szert tett Messiás (Händel) oratórium rock változatának magyarra való fordítása, hangszerelése és vidéki koncertkörúton való bemutatása
- Népszerű, de magas színvonalú ismeretterjesztő könyvek fordítása, kiadása
- Melancton és Bullinger magyarországi levelezéseinek kritikai (első)kiadása
- Dévai monográfia tudományos kiadása

Tervezés

Az elmúlt 9 hónap lehetőséget adott hát arra, hogy vázlatosan elképzeljük a 2017-es rendezvényeket, sorra vettük az oda vezető út feladatait és projektjeit, hozzárendeltük azt a kapcsolatrendszert, amely humánerőforrás szempontjából és szervezeti háttérrel segíthetné a bizottság, a munkacsoportok és a miniszteri biztosi hivatal tevékenységét. Az izgalmas kérdés, hogy a mindehhez tervezett költségvetés, amit benyújtottunk három évre lebontva, s a 2015-ös évre részletezve, támogatást nyer-e a döntéshozóknál. Fontos lenne az ügyünk számára, hogy kiszámítható anyagi háttérrel biztosítsunk a tervezett feladataink megvalósításához.

A Reformáció Emlékbizottság munkacsoportjaival, önkénteseivel és titkárságával jelentős szerepet tölthet be a társadalom megújulási képességének, összefogni tudásának, értékmegőrző és -teremtő gyakorlatának modellezésében.

Támogatás kérése

A Bizottság véleményét, pozitív megítélés esetén pedig támogatását kérem az alábbiakat illetően:

- reformációi emlékforrás megtervezése és kialakítása (emlékmű helyett)
- az iskolai kutató-, ill. műveltségi verseny programok létrehozása, országos szintre való kiterjesztése
- anyaországi – határon túli kutatói ösztöndíjprogram egyetemista-főiskolás korosztálynak
- mobil applikáció fejlesztése részben fiatalok számára, részben a reformáció emlékhelyek elérésére
- A Kárpát-medencei magyar protestantizmus lelkészeinek (16. sz. elejétől 20.sz. végéig bezárólag)rövid életrajzi, tudományos adatbázisa, online felület létrehozása – kutatás I. fázis
- Könyvkiadás (írás, fordítás, kiadás) (Teológiai sorozat nem teológusoknak, Dévai, Melancton, Bullinger kutatás, kötetek)
- 2017. október 31. munkaszüneti nappá nyilvánítása
- Ökumenikus templom (?)

Dr. Hafenscher Károly
2014. október 16.